

17. Откупщикова М. И. Синтаксис связного текста: (Структурная лингвистическая модель), 1987. 33 с.
18. Ризун В.В. К теме текста и тематической группе слов: теоретический аспект // Язык и состав газетного текста: теория и практика. Свердловск, 1987. С. 32-37.
19. Сметанина С. И. Функционально-типологический анализ методов именования лиц и фактов в структуре публицистического текста: Л., 1982. 16 с.
20. Семантическое восприятие речевого общения: (в условиях массовой коммуникации). М., 1976. 263 с.
21. Стриженко А. А., Кручинина Л. И. Об особенностях организации текстов, относящихся к разным функциональным стилям. Иркутск, 1985. 176 с.
22. Теля В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М., 1986. 142 с.
23. Тункель В. Д. К вопросу о устной передаче речевого сообщения: Дис. кандидат филол. наук. М., 1964.
24. Тураева З. Я. Лингвистика текста. М., 1986. 126 с.

УДК 811.133.1

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-1.29>

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО ТИПАЖУ BOBO PARISIEN

FEATURES OF THE MODELLING OF LINGUOCULTURAL TYPE OF BOBO PARISIEN

Тарасюк І.В.,

orcid.org/0000-0003-3417-2671

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романської філології і перекладу
Запорізького національного університету*

Статтю присвячено моделюванню лінгвокультурного типу «bobo parisien» як досить впізнаваного представника французької лінгвокультури, а саме її заможного та культурного прошарку. Дослідження виконано на стику лінгвоконцептуального та лінгвокультурологічного напрямів сучасної лінгвістики. У межах лінгвоконцептуального напрямку мовні одиниці розглядаються як засоби репрезентації концептуальних структур, а лінгвокультурологічний підхід інтерпретує мовні знаки як результат взаємодії мови і культури в процесах безпосередньої комунікації. Лінгвокультурний типаж «bobo parisien» може бути віднесений до соціокультурних, оскільки об'єднує людей різних соціо-професійних груп, яким властивий особливий тип мислення, комунікативної поведінки та ціннісні установки. Мета аналізу – описати понятійні, образно-перцептивні, оцінні та ціннісні характеристики лінгвокультурного типу «bobo parisien» у французькій лінгвокультурі. В якості практичного матеріалу слугували франкомовні тлумачні словники, дані соціологічних досліджень, публіцистичні тексти Інтернет-видань, відео, інтерв'ю. Моделювання лінгвокультурного типу «bobo parisien» велось із застосуванням концептуального, семантичного та інтерпретативного методів дослідження. Результати засвідчили, що лінгвокультурний типаж «bobo parisien» знаходиться на етапі свого формування. Тлумачні словники демонструють коливання в доборі понятійних ознак у своїх дефініціях. Головною рисою лінгвокультурного типу «bobo parisien» є його контроверсійність, яка проявляється в суперечливості оцінок. Вивчення лінгвокультурного типу сприяє кращому розумінню змін, які відбуваються у французькій лінгвокультурі, та дозволяє визначити специфічні для неї процеси.

Ключові слова: лінгвокультурний типаж, концепт, лінгвокультура, конститутивні ознаки, ціннісні доміанти.

The article deals with the modeling of the linguocultural type “bobo parisien” as a typed representative of a wealthy and cultured layer of modern French society. The research was performed at the intersection of linguoconceptual and linguocultural trends of modern linguistics. The first studies linguistic units as a means of representing conceptual structures, and the second interprets linguistic units as a result of the interaction of language and culture in the processes of direct communication. The linguocultural type “bobo parisien” can be referred to as socio-cultural because it brings together people of different socio-professional groups, which are characterized by a particular type of thinking, communicative behavior and value attitudes. The purpose of the analysis is the conceptual, figurative-perceptual, evaluation and value characteristics of the linguocultural type “bobo parisien” in French linguoculture. Practical materials were French-speaking dictionaries, sociological research data, journalistic texts of online publications, video interviews. The modeling of the linguocultural type “bobo parisien” was conducted using conceptual, semantic and interpretative research methods. The results showed that the linguocultural type “bobo parisien” is at the stage of its formation. French-speaking dictionaries vary in the definition of conceptual features of this type. The main feature of the linguocultural type “bobo parisien” is its controversial character, which manifests itself in the contradiction of assessments. The study of linguocultural type contributes to a better understanding of the changes that are taking place in French linguoculture and allows to identify processes specific to it.

Key words: linguocultural type, concept, linguoculture, constitutive features, value dominants.

Постановка проблеми. Наше дослідження виконане на перетині таких напрямів сучасної лінгвістики, як лінгвоперсонологія, лінгвоконцептологія та лінгвокультурологія. Лінгвокультурні типажі, які є *об'єктом нашого дослідження*, представляють собою узагальнені образи особистостей, чия поведінка та ціннісні установки впливають на лінгвокультуру та є показниками етнічної та соціальної своєрідності суспільства [1]. Інакше кажучи, лінгвокультурні типажі є лінгвокультурними концептами, змістом яких виступають типізовані особистості з певним набором конститутивних ознак та ціннісних уподобань.

За словами В.І. Карасика, лінгвокультурний типаж повинен мати ім'я, яке служить основним способом апелювання до нього [2]. Назва типуажу, що аналізується, – «*bobo parisien*» – утворилась від перших літер англо-американського вислову *bourgeois bohemian*, яке було використано на початку 2000-х журналістом Девідом Бруксом замість слова *уіррі* для позначення «молодого динамічного керівника (у Сполучених Штатах)» [3]. Філософ Ж.-С. Філіппар, називає появу *le bourgeois-bohème* у французькому культурному просторі відповіддю на хвороби цивілізації ХХ століття [4]. Прикметник *parisien* у номінації типуажу вказує на географічну локалізацію більшості представників – столицю Франції. Проте сучасні французькі видання називають *bobo parisien* всю креативну міську молодь – «*jeunes urbains créatifs*» – від 18 до 34 років, яка працює у сфері маркетингу, дизайну, архітектури, культури та медіа тощо [5]. Сьогодні це менше 5 відсотків від всього населення Франції, але вони досить впливові і помітні в соціальному житті. Отже, можна зазначити, що лінгвокультурний типаж *bobo parisien* знаходиться на етапі свого становлення, тому аналіз засобів його мовної репрезентації може виявити певну етнокультурну специфіку французької мовної картини світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом у дослідженнях лінгвокультурних типажів спостерігається формування двох напрямів. Перший напрям об'єднує дослідження лінгвокультурних типажів з огляду на їхні етнокультурні або соціокультурні характеристики з метою охарактеризувати певну лінгвокультуру на актуальному або історичному етапах її розвитку. Такий підхід дозволяє, по-перше, моделювати лінгвокультурні типажі на основі їхніх диференційних ознак для однієї лінгвокультури, а по-друге, вести контрастивні дослідження на матеріалі декількох лінгвокультур [6; 7], встановлюючи їхні подібності та розбіжності. Другий

напрямок цікавиться відображенням лінгвокультурних типажів у художній літературі, що надає багатий матеріал для художньо-естетичного осмислення найбільш стійких типажів національної культури «фікціонального характеру» [8–10].

Постановка завдання. *Наша мета* – описати категоріальні ознаки лінгвокультурного типуажу *bobo parisien*, вербалізовані в сучасній французькій мові. Для цього треба визначити набір характеристик для кожного з 3-х рівнів цього концепту – понятійного, образного та оцінного. Основні засади аналізу лінгвокультурних типажів розроблені В.І. Карасиком [2] та О.О. Дмитрієвою [1].

Отже, під час опису засобів вербалізації лінгвокультурного типуажу *bobo parisien* спочатку було приділено увагу тим із них, які встановлюють конститутивні характеристики даного типуажу, а це, як правило, номінативні одиниці, зафіксовані у словниках з певним набором лексикалізованих ознак. На наступному етапі було зроблено аналіз різножанрових текстів із франкомовних Інтернет-видань. На кожному етапі проводилась лінгвокогнітивна інтерпретація номінативних засобів вербалізації типуажу *bobo parisien* у французькій лінгвокультурі.

Виклад основного матеріалу. На понятійному рівні лінгвокультурний типаж «*bobo parisien*» має такі базові характеристики, зафіксовані у словниках:

1) словник Larousse виокремлює такі ознаки: *bobo n. Personne plutôt jeune, aisée et cultivée, affichant son anticonformisme* [11] – «скоріше молода людина», «заможна людина», «культурна людина», «людина, що демонструє свій нонконформізм»;

2) словник Reverso фіксує тільки дві ознаки: *bobo n. personne de classe sociale aisée prônant la vie de bohème* [12] – «заможна людина», «людина, що обстоює богемний образ життя»;

3) Інтернет-словник «*Toupiedictionnaire*» дає визначення «*bobo parisien*» як соціо професійної категорії з такими ознаками: «заможні люди», «живуть у великих містах», «політично схильні скоріше до лівих поглядів», «чутливі до проблем екології». Зазначається також, що номінація *bobo parisien* носить скоріше пейоративний характер: *le terme «bobo» désigne de manière plutôt péjorative une catégorie socioprofessionnelle (CSP) de personnes aisées habitant les grands centres urbains et politiquement situées plutôt à gauche et sensibles à l'écologie* [13].

Отже, понятійними ознаками лінгвокультурного типуажу «*bobo parisien*» виступають такі: 1) людина 2) заможна, 3) культурна, 4) яка живе

увеликому місті, 5) соціальна поведінка якої відрізняється індивідуалізмом, незгодою з усталеними правилами, 6) яка дотримується скоріше лівих політичних поглядів, 7) чутлива до проблем екології.

Автори книги «Республіка бобо» Л. Ватрен та Т. Легран [14; 27], які себе вважають представниками цього лінгвокультурного типу, зазначають, що культурна складова частина є найважливішою у його структурі, оскільки вона впливає на спосіб життя, вибір житла, на формування цінностей тощо. На думку журналістів, не економічна складова частина, а саме культурні цінності дозволяють об'єднати представників різних соціальних груп у цей типаж, оскільки більшість із них належить до середнього класу.

Аналіз номінативних засобів з елементом *bobo* виявив неологізми різної частиномовної приналежності:

1) іменники: *boboitude* (attitude de vie propre aux bobos, bougeois-bohème) – «відношення до життя властиве бобо», *bobophobia* (haine des bougeois-bohèmes) – «ненависть до бобо», *bobophobe* (qui hait les bougeois-bohèmes) – «той, хто ненавидить бобо», *boboland* (fam., iron. quartier habité par des bobos) – «розм., ірон. квартал, де живуть бобо», *bobosphère* (un territoire urbain dans lequel on aura pris soin de laisser une place importante à la nature) – «міська територія, де піклуються про природу», *boboïsation* (néol. action de se boboïser, résultat de cette action) – «процес перетворення на бобо або результат цього процесу»;

2) прикметники: *boboïsime* (extrêmement caractéristique du milieu bougeois-bohème) – «надзвичайно характерний для буржуазно-богемного середовища»;

3) дієслова: *boboïser* (néol. rendre bobo (bourgeois-bohème)) – «перетворювати на бобо», *boboïser* (néol. devenir peu à peu bobo) – «поступово ставати бобо», *déboboïser* (faire perdre son caractère bobo (bourgeois-bohème) à quelque chose ou quelqu'un) – «примушувати втратити ознаки бобо» [15].

Наявність номінацій з основою *bobo* свідчить про її семантичну автономність. Нові слова поступово починають утворювати синонімічні групи, де значення більш конкретизуються, наприклад, іменник *boboïsation* має за синоніми *embourgeoisement* (облагороження) та *gentrification* (джентрифікація), які означають оновлення будівель у раніше непривабливих районах міста, яке пов'язується із переїздом сюди заможних мешканців. Це соціальний феномен, коли занедбані або економічно непривабливі райони міста змінюються під впливом нових

мешканців, що призводить до збільшення цін на нерухомість, і, як наслідок, викликає незадоволення старожилів.

За даними соціологічного дослідження, проведеного «L'Observatoire société et consommation» [5] у грудні 2018 року, соціальний портрет «bobo parisien» включає такі ознаки: 1) люди, які 2) є індивідуалістами, 3) гедоністами, 4) гіперспоживачами, 5) що тікають від обмежень. При цьому в коментарях експертів відносно результатів опитування неодноразово зауважується, що йдеться про особливі прояви цих якостей. Так, індивідуалізм *bobo* проявляється в постійному самовдосконаленні, результати якого регулярно анонсуються в соціальних мережах (*le faire soi-même*); гедонізм *bobo* полягає в тому, що вони вміють «спростити буденність», щоб знайти час для улюблених справ («Ils sont dans la simplification du quotidien pour pouvoir consacrer du temps à d'autres activités qu'ils jugent extrêmement importantes, comme boire un café en terrasse» [5]).

Образно-перецептивна характеристика даного типуажу може бути представлена таким чином: людина «задоволена, симпатична, інтелігентна або дивакувата» («Il a l'air. Il est content, sympathique, intelligent ou drôle» [16]). В опитуваннях про представників цього лінгвокультурного типуажу жінки відзначають їхню гарну зовнішність («Fondamentalement, c'est quelqu'un qui est beau et en plus est très beau» [17]), а чоловіки найчастіше не можуть визначитись. Стиль одягу *bobo parisien* можна характеризувати як «вдавано недбалий», проте одяг придбаний у дуже модних магазинах («...un look de zonard (en apparence seulement) ses fringues viennent souvent de boutiques ultra branchées du Marais ou de chez Zadig & Voltaire ou le moindre "Jean's" est à 140€»; «...avec un habillement volontairement «relax» – on dirait «casual» aujourd'hui – pour donner l'impression du refus de la frime de m'as-tu-vu riche...» [16]).

Якими бачать *bobo parisien* інші представники французької лінгвокультури? Інші вважають, що *bobo parisien*:

1) це заможні і навіть дуже заможні люди, які в певний момент свого життя можуть діяти всупереч встановленим правилам («Il est né en général avec de l'argent (voire beaucoup), mais renverse les codes à un moment de sa vie» [16]; «Les gens ont les moyens sans être bling-bling, ils vivent une sorte de dolce vita un peu préservée de l'agressivité de la ville» [18]);

2) хочуть здаватись як всі, залишаючись при цьому унікальними: «Le bobo veut être typé tout en étant unique» [16];

3) думають про себе, що вони богема, а насправді вони – буржуа («*Il se pense bohème, il est plutôt bourgeois*» [16]);

4) дуже залежні від своїх гаджетів («*Il n'a pas la télé mais reste fixé sur sa tablette ou ordi. Et est méga dépendant*» [16]);

5) їдять органічні, рослинні та безглютенові продукти, хоча з певної нагоди не нехтують дорогими смаколикми («*L'alimentation du bobo est principalement composée d'aliments bio, végétaux et sans gluten. Cependant il connaît les bonnes adresses, il a son boucher, son poissonnier, son fromager, boit du bon vin et ne dédaigne pas à l'occasion les traiteurs de luxe, les macarons Pierre Hermé et le caviar de gauche*» [16]);

6) багаті сноби, які роблять вигляд, що вони не багаті («...*c'est un riche qui essaie de ne pas en avoir l'air, par snobisme*» [16] «*Ils se baladent souvent à pied avec des poussettes*» [18]).

Отже, відношення інших представників французької лінгвокультури до *bobo parisien* скоріше негативне, зневажливе, іронічне, їм дорікають снобізм, лицемірство та зарозумілість.

Самі ж *bobo parisien* ставляться до себе з іронією, ніби знімаючи із себе відповідальність за стереотипи, які суспільство має щодо них. Це видно в намаганні екстраполовати свої цінності на інших. Наприклад, у своїй книзі «*Les 100 mots des bobos*» Тома Легран [19] наводить дефініції слів, якими користуються *bobo parisien*, із лейтмотивом «чи не впізнаєте ви себе».

Ціннісними домінантами (в термінах [7]) представників лінгвокультурного типу *bobo parisien* є:

1) екологічні, феміністичні, антирасистські та громадянські переконання («*il a des convictions écologistes, féministes, antiracistes et citoyens*» [18]);

2) робота, яка має сенс та конкретний результат; найчастіше вони обирають професії, пов'язані зі сферою культури, журналістики, комуніка-

ції; деякі представники можуть залишити престижну роботу та відкрити кав'ярню, квітковий магазин або крафтову броварню («...*le bobo tâcherait d'exercer un métier qui a du sens pour lui*»; «*Certains bobos n'hésitent d'ailleurs pas à désertier des postes prestigieux et très bien rémunérés pour ouvrir un café-fleuriste ou une brasserie artisanale dans la capitale. Une façon de se rapprocher du concret*» [18]).

Висновки. Отже, моделювання лінгвокультурного типу *bobo parisien* на основі засобів його вербалізації дозволило визначити релевантні ознаки (зовнішність, вік, походження, статус, сфери діяльності, стиль одягу) та деякі оцінні характеристики та ціннісні домінанти. Можна також зазначити, що цей типаж продовжує формуватись. Тлумачні словники демонструють коливання в доборі понятійних ознак у його дефініціях, неологізми з основою *bobo* також мають неусталений набір доволі абстрактних сем. Головною рисою лінгвокультурного типу *bobo parisien* є його контрверсійність, яка проявляється в суперечливості оцінок із боку представників французької лінгвокультури. Переважно негативне ставлення з боку інших представників французької лінгвокультури пов'язане, на нашу думку, зі стереотипами, у яких відобразилась зневага до заможних і зовнішньо безтурботних людей, які живуть у своє задоволення. Хоча насправді цей лінгвокультурний типаж охоплює людей різних статків, спільним для яких є прагнення жити в гармонії із собою та світом.

Вивчення лінгвокультурного типу *bobo parisien* сприяє кращому розумінню змін, які відбуваються у французькій лінгвокультурі, та дозволяє визначити специфічні для неї процеси. Подальші розвідки можуть бути спрямовані на контрастивне дослідження цього типу *bobo parisien* з подібними в сучасній українській.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дмитриева О.А., Мурзинова И.А. Теория лингвокультурных типажей. Учебное пособие. URL : <https://docplayer.ru/55023410-O-a-dmitrieva-teoriya-lingvokulturnyh-tipazhey-uchebnoe-posobie.html> (дата звернення: 23.01.2020).
2. Карасик В.И. Языковые ключи. М.: Гнозис, 2009. 406 с.
3. Bobo parisien. Wictionnaire. URL : <http://https://fr.wiktionary.org/wiki/bobo> (дата звернення: 23.01.2020).
4. Philippart J.-S. le-b-a-ba-du-bobo. URL : <https://mondesfrancophones.com/espaces/frances/le-b-a-ba-du-bobo/> (дата звернення: 24.01.2020).
5. Prudhomme C. Hyperconsommateurs, amateurs de fast-foods et de bio...portrait robot des jeunes bobos urbains. *Le Monde*. URL : https://www.lemonde.fr/economie/article/2018/12/04/hyperconsommateurs-amateurs-de-fast-foods-et-de-bio-portrait-robot-des-jeunes-bobos-urbains_5392515_3234.html (дата звернення: 23.01.2020).
6. Демиденко О.П. Лінгвокультурні типажі британців та українців у лінгвосеміотичному аспекті. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2016. Вип. 60. С. 28–32.

7. Бобырева Е.В., Дмитриева О.А. Лингвокультурный типаж «интеллигент» а западноевропейской и русской картинах мира. *Вестник Тюменского государственного университета. Гуманитарные исследования. Humanitates*. 2018. Том 4. № 1. С. 29–42.
8. Сукаленко Т.М. Лінгвокультурні типажі в українській художній літературі XIX ст. : монографія / науковий редактор В.М. Брицин. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 676 с.
9. Русакова А.В. Лінгвокультурний типаж «авантюристка» в художньому втіленні: гендерний і семантико-когнітивний аспекти : дис. ...канд. філол. н. : 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2014. 320 с.
10. Старцева Т.В. Когнитивное моделирование лингвокультурного типажа EMIGRANT: на материале прирведенный ирландской литературы XX–XXI веков : дис. ...канд. філол. н. : 10.02.19 / Кемеровский государственный университет. Кемерово, 2012. 186 с.
11. Larousse. URL : <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/bobo/9963> (дата звернення: 23.01.2020).
12. Reverso. URL : <https://dictionnaire.reverso.net/francais-synonymes/bobo> (дата звернення: 23.01.2020).
13. Bobo ou bourgeois parisien. Toupiedictionnaire. URL : <http://www.toupie.org/Dictionnaire/Bobo.htm> (дата звернення: 23.01.2020).
14. Qui sont les bobos? URL : <https://www.youtube.com/watch?v=b7X9hNhZ8ek> (дата звернення: 24.01.2020).
15. Bobo parisien. Wictionary. URL : <https://fr.wiktionary.org/wiki/bobo> (дата звернення: 24.01.2020).
16. Comment reconnaître un bobo parisien ? URL : <https://fr.quora.com/Comment-reconna%C3%AEtre-un-bobo-parisien> (дата звернення: 24.01.2020).
17. Les bobos. URL : https://www.youtube.com/watch?v=_ZpIYWyahM0 (дата звернення: 24.01.2020).
18. Djelloulie W. Qu'est-ce qu'un bobo parisien? URL : <https://www.anousparis.fr/a-la-maison/quest-ce-quun-bobo-parisien/> (дата звернення: 23.01.2020).
19. Parlez-vous bobo? URL : <https://www.doitinparis.com/fr/cent-mot-des-bobos-23663> (дата звернення: 23.01.2020).